

پادشاه اردن به سعودی‌ها پشت کرد

یک سال پس از اقدام اردن به کاهش سطح روابط با قطر در حمایت از ادعای عربستان، افتتاح خط دریایی مستقیم بین اردن و قطر در روزهای گذشته، دو کشور را بیش از پیش به یکدیگر نزدیک کرده است.

به گزارش آران نیوز: نزدیک تر شدن اردن به قطر در حالی است که روابط امان ریاض در ماههای اخیر به سردی گراییده و به دلایل مختلف، این روابط با ابهام بیشتری روبرو می شود.

علاوه بر اختلاف اردن با عربستان بر سر مسئله فلسطین، برخی منابع اخیرا فاش کردند که رژیم سعودی تلاش هایی برای ایجاد اختلال در روابط اردن با آمریکا به عمل آورده و دولت امان از این موضوع آگاه شده است.

سهم بخش خصوصی در توسعه روابط

کلید بهبود روابط دوحه امان پس از آن زده شد که در ماههای پایانی سال 2017 میلادی یک هیات اقتصادی به ریاست 'نائل الکباریتی' رییس اتاق بازرگانی اردن به دوحه سفر کرد تا راههای تقویت روابط تجاری و اقتصادی میان دو کشور را مورد بررسی قرار دهد.

پس از این سفر بود که شمار زیادی از نمایندگان مجلس اردن خواستار بهبود روابط با قطر شدند. نمایندگان وابسته به ائتلاف 'اصلاح' که از سوی 'اخوان المسلمین' اردن حمایت می شوند، اوایل اسفند ماه در نامه ای به دولت این کشور خواستار بازگشت 'بندر بن حمد العطیه' سفیر قطر به امان شدند.

به دنبال این اتفاقات شرکت های هواپیمایی دو کشور توافقنامه همکاری در زمینه حقوق هوایی امضا کردند و یک هیات امنیتی قطر هم به امان رفت تا در خصوص تبادل اطلاعات امنیتی با مقامات اردنی گفت و گو کند.

در اولین دیدار یک مقام رسمی در یک سال گذشته هم وزیر آموزش عالی اردن 'عادل الطویسی' ماه پیش به دوحه سفر کرد. او در مرکز مطالعات عالی پایتخت قطر جلسه ای گذاشت و با اشاره به حضور بیش از یک هزار و 400 دانشجوی قطری در اردن، گفت که در تلاش است، شمار بیشتری از دانشجویان قطری را برای دانشگاه های اردن جذب نماید.

اواخر اردیبهشت ماه امسال بود که جمعی از نمایندگان عضو 'کمیته برادری اردن و قطر' با امضای یادداشتی از 'هانی الملکی' نخست وزیر اردن خواستند، سطح روابط دیپلماتیک این کشور در قطر را به حالت عادی بازگرداند.

امضاکنندگان این یادداشت ابراز امیدواری کردند که 'تمیم بن حمد آل ثانی' امیر قطر نیز به درخواست آنها برای بازگشت سفیر این کشور به پایتخت اردن به منظور حفظ روابط تاریخی دو کشور و تحقق منافع 'دو ملت برادر' پاسخ مثبت دهد.

این درخواست نمایندگان پارلمان اردن پس از آن انجام شد که 'عبدالله دوم' شاه اردن در اجلاس فوق العاده سازمان همکاری اسلامی در استانبول شرکت و با تمیم بن حمد آل ثانی امیر قطر دیدار کرد.

متعاقب این دیدار در استانبول، شیخ تمیم امیر قطر پنجشنبه گذشته در پیامی به عبدالله دوم روز ملی اردن را به وی تبریک گفت.

پس از این تحولات بود که روزنامه 'الوطن' به نقل از الکباریتی رییس اتاق بازرگانی اردن از تکمیل شدن مراحل ایجاد خط دریایی بین اردن و قطر خبر داد و گفت: با ایجاد این خط دریایی روابط اقتصادی دو کشور شاهد رشد خوبی خواهد شد.

وی افزود: بخش خصوصی دو کشور بسته همکاری های اقتصادی به ویژه در زمینه حمل و نقل کالاهای اردنی به قطر، برپایی نمایشگاه کالاهای اردن در دوحه و ایجاد کارخانه مشترک برای تولیدات مواد غذایی و دامی را تهیه کرده اند.

به گفته الکباریتی نقشه راه اقتصادی بین اردن و قطر را بخش خصوصی ترسیم کرده و در آینده نزدیک اجرایی خواهد شد.

حجم روابط تجاری دو کشور اردن و قطر به 400 میلیون دلار رسیده است. قطر جایگاه سوم از نظر حجم سرمایه گذاری در اردن را با دو میلیارد دلار به خود اختصاص داده است. سرمایه گذاری های قطر در اردن در دو بخش مالی و ساخت و ساز تمرکز است.

از سوی دیگر 'عمر ابووشاح' رئیس انجمن صادرات اردن بر اهمیت خط صادرات دریایی میان اردن و قطر تاکید کرد و گفت که این پروژه حیاتی است و یک جهش کیفی در زمینه صادرات و مبادلات تجاری بین دو کشور ایجاد خواهد کرد.

بخش خصوصی اردن که به شرایط بد اقتصادی کشورش بعد از تحریم قطر پی برده بود، در شش ماه گذشته با تدوین یک راهبرد و تلاش برنامه ریزی شده برای اجرای آن، موفق شده زمینه لازم برای از سرگیری روابط اقتصادی دو کشور را فراهم کند.

اگرچه الکباریتی رییس اتاق بازرگانی اردن در نشست خبری خود در دوحه به خبرنگاران گفت که تلاش های این اتاق برای توسعه همکاریها با قطر محدود به موضوعات اقتصادی است و ارتباطی به مسایل سیاسی ندارد، اما به نظر می رسد با توسعه روابط اقتصادی دو کشور و بازگشت این روابط به شرایط پیش از تحریم، زمینه لازم برای از سرگیری روابط سیاسی هم فراهم خواهد شد. در واقع دیپلماسی اقتصادی قادر خواهد بود، دیدگاههای سیاسی را هم به یکدیگر نزدیک کند و روابط پایدارتری را فراهم نماید.

عدم کارآیی تحریم ها

یک سال پیش در چنین روزهایی بود که عربستان ، امارات ، بحرین و مصر با بهانه قرار دادن یک نوار صوتی منتسب به امیر قطر ، این کشور را به حمایت از تروریسم متهم ، روابط خود با قطر را قطع کردند و مرزهای خود با این کشور را هم بستند. رژیم سعودی که دلخوش به وعده های 'دونالد ترامپ' در سفر به ریاض بود، این اقدام را با هدف به زانو در آوردن قطر، رهبری نمود و در ادامه شمار دیگری از کشورهای آفریقایی و منطقه ای را وادار به حمایت از خواسته های خود کرد. اردن یکی دیگر از کشورهایی بود که پس از محاصره قطر، روابط خود با این کشور را در حمایت از تحریم کنندگان به ویژه عربستان کاهش داد. اردن پس از تنش، صادرات کالا به قطر را متوقف کرد و نمایندگی شبکه 'الجزیره' در این کشور را هم بست.

بسته شدن شبکه الجزیره یکی از شروط 13 گانه ای بود که تحریم کنندگان برای از سرگیری روابط با قطر اعلام کرده بودند. بحران قطر با همسایگانش از نظر اقتصادی بر اردن نیز تاثیر منفی گذاشت و ورود کالاهای اردنی به قطر به دلیل موضع گیری سیاسی امان نسبت به این بحران و همچنین بسته شدن مرزهای زمینی عربستان با قطر، تقریباً متوقف شد. سیاست های سعودی علیه قطر طی یک سال گذشته پیوسته ادامه داشته و ریاض از هیچ تلاشی برای ضربه زدن به قطر فروگذار نکرده است .

در جدیدترین خبری که از تلاش های عربستان و امارات برای ضربه زدن به قطر فاش شده، خبری بود که خبرگزاری 'آسوشیتدپرس' منتشر کرد . این خبرگزاری اعلام کرد که بر اساس اسنادی که در اختیار دارد، دو تاجر آمریکایی که یکی از آنها بزرگترین تامین کننده مالی کارزار ترامپ رئیس جمهوری آمریکا بود، تلاش کرده اند با استفاده از روابط خود با امارات و عربستان و برای تغییر سیاست واشنگتن، قطر را تحت فشار قرار دهند.

البته عدم حمایت دو عضو شورای همکاری خلیج فارس از تصمیمات سه عضو دیگر، بزرگ ترین ضربه را به تلاش های عربستان علیه قطر زده است . کویت و عمان از ابتدای تنش سیاست دیگری را در پیش گرفتند. سلطنت عمان بر اساس سیاست سنتی، روابط خود با دو طرف را حفظ کرد و از لزوم گفت و گو برای حل اختلافات سخن گفت. اما امیر کویت ترجیح داد، طی یک سال گذشته تلاش های زیادی برای حل اختلاف به عمل بیاورد، هر چند این تلاش ها تاکنون به نتیجه ملموسی نرسیده و طرفین از خواسته های خود کوتاه نیامده اند .

در کنار عدم حمایت دو عضو قدرتمند شورای همکاری خلیج فارس یعنی کویت و عمان از هژمونی طلبی سعودی علیه قطر، عربستان هم با سیاست های غلط منطقه ای نه تنها نتوانست قطر را به تمکین از خواسته های خود و متحدینش وادار کند که حامیان او یک به یک دست از حمایت برداشتند و یکی پس از دیگری میدان را خالی کردند.

پشیمانی کشورهای حامی عربستان که پیشتر روابط خود با قطر را قطع کرده و یا در این دعوا جانب سعودی را گرفته بودند ، دلیل عدم کارایی دیپلماتیک کشورهای تحریم کننده به ویژه عربستان در ماه های گذشته بوده است.

عربستان علاوه بر ماجراجویی ولیعهد جوان این کشور که موجب بروز اختلاف میان ریاض و بیشتر کشورهای اسلامی و عربی منطقه شده است، در دو سال اخیر با کاهش قیمت نفت درآمدهای سرشار خود را از دست داده و حربه فشار اقتصادی بر دولت ها برای پیشبرد اهداف سیاسی را به نوعی از دست داده است.

آمریکا هم که در ابتدا از ادعاهای عربستان حمایت می کرد، در ادامه جانب احتیاط را گرفت و اکنون مایل است هر چه زودتر به تنش ها پایان داده شود، چرا که می داند ادامه این سیاست دستاوردی برای عربستان نخواهد داشت.

ترامپ سعی کرد، سران همکاری شورای همکاری خلیج فارس را اردیبهشت ماه امسال گردهم آورد، اما در ادامه به دلایل نامعلومی اعلام نمود که این نشست شهریور ماه آینده برگزار خواهد شد.

اما دوشنبه هفته گذشته سخنگوی وزارت خارجه آمریکا اعلام کرد که 'جان سالیوان' معاون اول این وزارتخانه در حاشیه نشست 'جی 20' در 'بونیوس آیرس' پایتخت آرژانتین به 'عادل الجبیر' وزیر خارجه عربستان اطلاع داده که آمریکا خواستار حل فوری اختلاف های این کشور با قطر در سریع ترین زمان ممکن است .

عربستان تاکنون به این درخواست واکنشی نشان نداده، اما 'انور قرقاش' وزیر مشاور در امور خارجه امارات (جمعه) در چند توئیت پشت سر هم بار دیگر با تکرار ادعاها علیه قطر ، سیاست های دوحه در خصوص همسایگان را به باد انتقاد گرفت و از ادامه تحریم و تنش دفاع کرد.

مواضع مقام اماراتی نشان می دهد هنوز زمینه لازم برای آشتی بین اعضای شورای همکاری خلیج فارس و رفع تنش وجود ندارد و بعید است درخواست های آمریکا از این کشورها نتیجه داشته باشد.